

PETŐCZ ANDRÁS

Ancika

(RÉSZLET EGY KÉSZÜLŐ ANYAREGÉNYBŐL)

*Hadd menjen vissza, kérlek, a te szolgád,
és hadd haljak meg az én városomban,
az én atyámnak és anyámnak temetőhelyében*
Sámuel II. könyve:19:37

*CSAK AZ A TISZTASÁGSZAG, csak az maradna meg még sokáig, mondom magamban.
Akár örökre is megmaradhatna.*

Igazából én olyankor érzem jól magam. Akkor, amikor fel van pasztázva a padló, amolyan szép fényesre, *ki van suvickolva, édes fiam*, mondaná az apám, ha még itt lenne, de már nincsen itt, eltemettük régen, Lullán, ott nyugszik a temetőben, és közben meg nézi a vizet, a Jaba-patakot, meg távolabbra, a Bálványos határában létrehozott víztározót.

Az anyám mondta ezt, az Ancika, valamikor, hogy nézi az apám a vizet, néz le a vízre, vagyis a patak vizére.

Merthogy tényleg úgy van megcsinálva az a sír ottan, Lullán, hogy az apám még fektében is csak nézhet le a patakra, meg a tározóra, nagyon szeretett mindig is lenézni a patakra, a telekről, a nyaralója teraszáról nézett lefelé, nagyon szerette, ha szép a kilátás, hát most van neki kilátása elég rendesen.

De igazából a tisztaságszagról akartam beszélni.

Szóval, *az úgy van*, és erről nagyon nehéz megszólalni, szóval, *az úgy van*, hogy én nagyon szerettem az anyámat, az Ancikát, és szeretem most is, most, hogy eltemettük, nagyon hiányzik, és nem is akarok semmi rosszat se mondani róla, *de*.

De takarítani az Ancika sohasem szeretett, meg nem is nagyon tudott, ez az igazság.

Ezért aztán vagy mi takarítottunk az anyám után is, vagy, amikor már tényleg nem bírtuk a koszt, felfogadtunk egy takarítónőt, nem mintha gazdagok lettünk volna, vagy pláne, *urak!*, de felfogadtunk.

Az apám, elsősorban is ő fogadta fel, meg én is, meg az Irma, mi fizettük ki a takarítónőt, persze, az apám pénzéből, nem is én az általános iskolai bélyegalbumomból, de tudni kell, hogy pénzünk sem volt úgy egyébként, az apámnak sem volt, ezért aztán tényleg nem tudom, hogyan is fizettük ki a takarítónőt, de kifizettük, mindig másvalakit, aki éppen adódott, de hál'istennek jöttek a takarítónők elég

rendszeresen, jöttek, jött az, aki éppen volt nekünk, heti rendszerességgel jött, és takarított, és olyankor, már a takarítás után, jó volt nagyokat lélegezni a nagyobbik szobában, az apámék szobájában, jó volt beleszippantani a levegőbe, jó volt, mert olyan nagyon jó tisztaságszag volt mindenütt, olyan igazán kiváló padlópasztaszag, meg fényes is volt az a padló, olyankor, és a szőnyeg rojtjai egyenesre voltak fésülve, és mindenki boldog volt, meg jól érezte magát a családban, mert mindenki méltán úgy érezhette, hogy most aztán minden nagyon rendben van, körülöttünk.

Emlékszem, hogy az évek során takarított az Erzsi, a Jucika, a Margit néni, de a legjobban mégis az Irén néni takarított.

Közben persze, miközben ilyeneket mondok, aközben igazságtalan is vagyok az anyámmal, az Ancikával, ezért aztán lelkiismeret-furdalásom is van, szóval, igazságtalan vagyok vele, amikor azt állítom, hogy az Ancika nem szeretett takarítani.

Sokkal pontosabb, ha azt mondom, hogy volt neki dolga elég rendszeren, így aztán nem csoda, ha nem jutott ereje és ideje a takarításra, meg a padlósuvíckolásra.

Merthogy ott volt neki a minden reggeli fűtés.

És azt azért valakinek meg kellett csinálnia. Hogy miért pont ő csinálta, és miért nem az apám, azt még ma sem tudom, pedig már túl is vagyok a 70. életéven.

Persze csak október elejétől április végéig volt ott a reggeli fűtés az anyámnak, az Ancikának.

Merthogy nyáron nem kellett fűtenünk.

Nyáron csak a meleg vizet kellett felfűteni, mert a meleg víz a fürdőszobai kazánban úgy készült, hogy fával fűtöttünk hozzá. És mindezt az anyám, az Ancika csinálta. Persze, egy dolog volt a meleg víz, végül is nem kell annyit fürdeni, *elkopik az ember bőre*, azt mondják. De télen a fűtés kellett. Az nagyon kellett. És hajnalban, téli sötétben, amikor az anyám szemet cipelt fel a pincéből, meg gyújtóst, nos, négyévesen, ötévesen ezt nézni, szóval, furcsa egy érzés volt.

Sajnáltam az anyámat, meg szükségem is volt a meleg szobára.

A meleg, padlósuvíckolt tiszta szobára.

A fűtésről különben egy kis történet jut az eszembe, meg valaki, akit gyerekként nagyon szerettem, meg nagyon erősnek láttam.

Szóval, járt hozzánk akkoriban az András, ő jutott az eszembe, ő volt az, akit nagyon erősnek láttam, gyerekkoromban.

A Dudás András.

Az András a közeli cigánytelep mellett lakott, tehát nem éppen a telepen, pedig hát maga is cigány volt, talán csak nem éppen ahhoz a nemzetséghez tartozott, amelyiknek a tagjai a telepen laktak. Mindenesetre egy ócska faházban, *kalyibában*, így mondta akkoriban az apám, lakott az András, talán ha három utcával odébb, mint ahol mi laktunk, de már kint a mezőn.

Óbudán, ahol akkoriban éltünk. Merthogy Lullán csak a nyaralónk volt.

Óbuda pereme ekkor, a hatvanas évek elején, mindenféle telepeknek adott ott-hont. Nyomor volt akkoriban arrafelé, nem éppen egy nagyváros, inkább egy lerob-

bant falu szélének tűnt az a terület, ahol mi is éltünk, volt arra minden, mocsár, erdő, mezőség, ócska fabódék is voltak, amelyekben nagyon szegény emberek húzták meg magukat, olyanok, akiknek tüzelőre sem igen jutott.

Szóval, ilyen fakalyibában lakott az András. A Dudás András. Mondom, nem éppen a cigánytelepen, inkább annak a közelében.

A családjával lakott ott, abban a kalyibában, volt neki két kislánya, no, meg a felesége.

Aztán hajnalban átvárt hozzánk, hajnali 5-kor, gyújtóst vágni az anyámnak. Vágot fát, meg szenet hozott fel a házba, nagy kosárban cipelte fel a szenet meg a gyújtóst minden hajnalban.

Januárban, mínusz 15 fokban.

Akkor is.

Meg javíttatott is ezt meg azt a ház körül, ha kellett, hol a kerítést hozta rendbe, hol pedig a kerti csapot cserélte újra. Szóval, amolyan mindenés volt az András, a Dudás András, de leginkább a hajnali tüzelőhordás volt a feladata, mert azt nem bírta volna az anyám.

Ezért a munkáért aztán gyújtóssal, fával fizettünk, amit hazavitt a cigánytelep melletti házába, a fakalyibába, ami egyébként, ahogy ezt már említettem is, a mezőn, egy ottani kis mocsár szélén volt.

Ilyen volt akkoriban ez az Óbuda. Még mocsarunk is volt, de tényleg!

Szóval, a fakalyibába vitte haza a gyújtóst, a fát, a szenet az András, volt ott egy jó kis vaskályha, azzal fűtött olyankor, hogy ne fagyjanak meg a gyerekei meg a felesége.

Ez abban az időszakban volt, amikor még nem volt az Irén néni a házunkban, meg a Pali bácsi sem volt, róluk is beszélek majd, de később.

Ha ugyan beszélek.

Mondom, az anyám, az Ancika, fűtötte a cserépkályhát a nagy szobában, meg a kis szobában, mi meg arra ébredtünk a legnagyobb hideg idején is, hogy kellemes meleg van, duruzsol a kályhában a tűz, és olyan jó minden, kerek a világ.

Ebben a fűtésben segített az Ancikának az András.

Jött is minden nap, rendszeresen, évekig jött minden reggel, persze, csak akkor jött, amikor fűteni kellett, de hát fűteni szinte mindig kellett, ahogy azt már mondtam volt.

Aztán egy januári hétfő reggel nem jött. És nem jött aztán soha többet.

Helyette az anyám jött, az Ancika, kiabálva jött, hogy *hívjátok a rendőröket!, hívjátok a mentőket!, baj van!, baj van!*, ezt kiabálta az anyám már messziről, erre ébredtünk azon a kora reggelen, az Irma, a nővérem, meg én. És amikor megjött az anyám, az Ancika, akkor csak azt láttuk, hogy véres a keze, és az arca is véres, meg a homloka is, nyilván, ahogy a véres kezével a hajához nyúlt, hogy kisöpörje a haját a homlokából, akkor lett véres a homloka, és még egy háromévesforma gyereket is tart a kezében, és annak a homlokából is folyik a vér.

És az apám rohant a szomszédba telefonálni, mert akkor még telefonunk sem volt, és hívta a mentőket, mert mentő kellett annak a gyereknek, azt biztosan tudtuk.

Az anyám, az Ancika csak órák múlva tudta elmesélni, mi is történt valójában.

Az történt, hogy hajnalban, úgy 4 óra körül, ismeretlenek botokkal megtámadták a Dudásékat, őt és a feleségét félholtra verték, és még a házukat is rájuk gyújtották.

Az anyám, amikor 5 órakor fáért ment a pincébe, csodálkozott, hogy nincs ott az András. És akkor látta meg a tüzet, a kerteken is túl. A füstöt látta meg, ami idáig, a mi házunkig is ellátszott.

Valahogy érezte, hogy a Dudásékkal van valami baj.

Ancikának, az anyámnak, mindig is voltak ilyen megérzései.

És rohant ki hozzájuk, mármint a Dudásékhoz, és látta, hogy ég a kunyhó, és menekülnek belőle a Dudásék, és sok-sok cigány van már ott, akik próbálják oltani a lángokat. Még az volt a szerencse, hogy nem ájultak el a veréstől a Dudás meg a felesége, és hogy a gyerekeknek is volt annyi lélekjelenlétük, hogy ki tudtak menekülni a házból. Azt mondta a Dudás András az anyámnak, hogy benzint locsolt valaki a kunyhójuk tetejére, és hogy legalább öten voltak a verőlegények, és amikor abba hagyták a verést, mielőtt elmentek volna, égő gyufát dobtak a benzintől nedves háztetőre.

Az anyám akkorra ért oda, amikor már mindkét gyerek kimenekült az égő kunyhóból. Annak a háromévesforma gyereknek, akivel az anyám hazáig futott, Julika a neve, a fejére ráesett egy égő deszka, attól sérült meg a homloka.

De a Dudás András is borzalmasan nézett ki. Láttam még aznap este, csurom vér volt az arca, majdhogya meg nem ölték azok, akik rájuk törtek.

Aztán nem láttuk többet a Dudás Andrást. A későbbiekben mondták a szomszédok, hogy a családjával együtt disszidált Olaszországba. Azt mondták, hogy van neki valami Rómában élő zenész cigány rokona, akihez kiutaztak, és ott maradtak.

Tény, hogy vagy húsz évvel később vendégül látott minket a Dudás András a Róma melletti vendéglőjében. Olasz pizzát ettünk nála, ingyen, az anyám, az Ancika, meg aztán az apám, meg a nővérem, az Irma, meg én.

Hogy az Ancika, az anyám, hogyan is talált rá, a Dudás Andrásra, ott, Rómában, annyi év után, azt már meg nem tudom mondani.

De tény, hogy pizzát ettünk az Andrásnál, aki nagyon kedves volt velünk. Csak a végén mondott valami olyasmit az apámnak, hogy *látja, Laci bácsi, olyan furcsa, öngyilkos nép a magyar. Azt hiszik, úgy lesznek erősebbek, ha elüldözik a cigányokat, a zsidókat, meg mindenkit, aki egy kicsit is más, mint amik ők. Látja, én is itt vagyok, elkergettek, pedig dolgoztam ott is, rendszeren, aztán most az olaszoknak adózok, nem a magyaroknak. Annyit azért lehetne tudni a történelemből, és ezt az olaszok tudják is, hogy egy ország erejét épp a sokszínűsége adja. Szóval, Laci bácsi, az is biztos, hogy én haza, Budapestre már soha nem megyek. Nem is akarok én magyart látni, magukon kívül, ez az igazság, Laci bácsi.*

No, mindez csak a hajnali fűtésről jutott eszembe. Hogy fűtenie kellett a cserépkályhát az anyámnak, az Ancikának. Azért nem jutott ideje takarítani.

A takarításról pedig a tisztaságszag jutott eszembe. Vagy a tisztaságszagról a takarítás? Már nem is tudom.

Mindenesetre sokféle történetem van az anyámról, az Ancikáról. És úgy vagyok vele, hogy nem is mindegyik történet szép. Vagy jó. És némelyik bizony szomorú is. De vannak olyanok is, amelyeken kicsit nevetni is lehet.

Ilyen az is, amikor egyszer májgombóclevest készített az anyám, az Ancika, a klarinéttanárnak. És kukacos volt az a májgombóclevés.

Azért azt nem lehet elfelejteni!

MOST AKKOR MINDENT ÚJRA KELL KEZDENI, még a történetünket is. Mintha csak megint fiatalok volnánk. Gyerekek. Az Irma, a nővérem, meg én.

Ott kezdem, hogy olyan az egész, mintha minden ma történne. Annyira látom magam előtt, hogyan is volt az az egész gyerekkor, mi mindent is csináltunk mi akkoriban.

Azt tudni kell, hogy a nővérem, az Irma kezdte el Ancikának szólítani az anyámat, vagyis az anyánkat.

Akkor hívta így, kezdetben, amikor jókedve volt.

Szóval, *Ancikának* szólította a nővérem az anyámat, mondom, kezdetben csak akkor, ha jókedve volt, meg ha minden rendben volt, és az anyám is egészséges volt, meg én is jól voltam, meg az apám is rendben volt, de főleg, ha a nővérem, az Irma rendben érezte maga körül a világot, csak olyankor hívta Ancikának az anyámat a nővérem.

De nem is erről akartam beszélni.

Mert a történet nem itt kezdődik.

Hanem arról akartam beszélni, vagy azt akartam elmondani, kimondani, amit kimondani nem is olyan egyszerű, de kimondom végre, hogy az anyám, az Ancika egyáltalában nem szeretett mosogatni.

Egy alkalommal azt mondta a nővérem, az Irma, az anyámnak, hogy *az már szinte beteges, hogy valaki ennyire ne szeressen mosogatni, meg, hogy ennyire ne törődjön azzal, hogy tisztaság, meg ilyesmi*, és hogy az valami szörnyű, hogy az anyám, ha ebédelünk, akkor képes olyan evőeszközöket kirakni az asztalra, hogy ráragadt ételmaradékok vannak azokon az evőeszközökön, hogy ilyesmi is előfordul, meg hogy törölgetni kell a tányért, mielőtt eszünk belőle, hogy lepiszkáljunk mindenféle mocsadékot, és azt is mondta a nővérem, az Irma, hogy *az anyám, az Ancika, szégyent hoz a női nemre, azzal, hogy ennyire rendetlen*, pedig amúgy, amúgy egyáltalán, szóval, amúgy nagyon rendben van az anyám, csak hát éppenséggel vannak furcsa dolgai.

Persze, az is lehet, hogy túlságosan is kritikus volt a nővérem, az Irma, és szóvá tett olyan dolgokat is, amiket pedig nem kellett volna szóvá tenni, *hiába, ilyenek a*

kamaszok, és, ahogy emlékszem, az anyám azt mondta akkor az apámnak, hogy szerinte az Irma nagyon kamasz, nem is kamasz, hanem bakfis, a fene tudja ma már, hogy melyik, szóval, azt mondta az anyám, az Ancika, hogy a nővérem egy olyan, aki mindenben hibát talál, és ezért néha elviselhetetlen, mert az elviselhetetlen, hogy mindig hibát talál mindenben a nővérem, így nem lehet élni, azt mondta az anyám, az Ancika, és hogy így senki nem veszi majd feleségül a nővéremet, az Irmát, pedig már ideje lenne, ha férjhez menne a nővérem, azt mondta az anyám, az Ancika, és akkor a nővérem a saját otthonában dirigálhatna, meg takaríthatna, meg mosogathatna, ha már olyan nagyon imád mosogatni.

A helyzet az, hogy még egyáltalában nem volt akkoriban *itt az ideje* annak, hogy férjhez menjen a nővérem, mert a nővérem, az Irma, még nem volt olyan korú, ezt az apám is mondta, és azt is mondta, hogy ezt az anyám is tudja, és az anyám tudta is, csak ilyeneket mondott, ha ideges volt, abban az időben.

Egyébként pedig tényleg nem jöttek jól ki, az anyám meg a nővérem, az Irma, amikor az Irma tinédzser volt.

A nővérem például azért is botránnyt csinált egy alkalommal, mert kukacok voltak a levesben, pedig *az ilyesmi bárhol előfordul*, azt mondta az anyám.

És csak azért volt kínos ez az egész, mert a nővérem klarinéttanára is éppen ott volt, akkor, a vasárnapi ebéden, merthogy meghívtuk a klarinéttanárt, aki a felvételi-re készítette fel a nővéremet, mert akkoriban még úgy tűnt, hogy a nővérem művész lesz, klarinétművész, hogy majd klarinétozni fog, akkor úgy éreztük, nem is csak *fog*, már most is állandóan klarinétozik, ezt éreztük akkor, mert mást se csinált egész nap, csak klarinétozott, az anyám azt mondta akkor, hogy ez szerinte nagy boldogság, meg öröm, merthogy a nővérem klarinéttanára azt mondta neki korábban, hogy a nővérem, az Irma, *ígéret*, sőt azt is mondta, hogy a nővérem *a jövő század reménysége*, és hogy a nővérem *világkarrier előtt áll, Párizsban fog játszani meg New Yorkban, és nagyon gazdag lesz, mert a világhíres művészeket jól megfizeti a világ.*

Ilyeneket hittem én magam is, egykor, a nővéremről, az Irmáról.

Szóval, azon a bizonyos napon, amelyikről szól ez a kis történet, jött a nővérem, az Irma klarinéttanára májgombóclevest enni.

Azt mindenki tudta, meg ma is sokan tudják, mert azt azért lehetett tudni, hogy az anyám fantasztikusan főzött.

Azt az apám is mondta, hogy az Ancika, mert néha ő is így hívta az anyámat, szóval, hogy az Ancika becsinált leveसे vagy paprikás csirkéje, vagy flódnija, hogy a barackos gombócról, ami közismerten tejszínes habarással készül, ne is beszéljünk, szóval, hogy ezeknek az ételeknek nincs párjuk, és hogy nagy kár, hogy az anyám *todományos* pályára ment, mert ha nem *todományos* pályára ment volna, hanem, mondjuk, szakácsnőnek, akkor most rengeteg pénzünk lenne, így mondta egykor az apám, és az milyen jó lenne, és akkor nem szenvedett volna annyit a marxizmus-leninizmussal meg a filozófiával, amúgy feleslegesen, az anyám, *hanem nyugodtan*

élhetnék, és utazhatnánk, meg ehetnék jókat, gondtalanul, mondta valamikor az apám.

Az anyám, az Ancika az ilyen szövegre mindig felkapta a vizet, az olyasmire, hogy marxizmus, meg ha valaki olyasmit is mond, hogy *a proletariátus harca*, meg *történelmi szerepe*, arra meg különösen, és olyankor mindig magyarázni kezdett, amire az apám csak azt mondta, hogy *ne tarts szemináriumot*, és hogy *az ilyesmitől már kinőttünk, nem kell a Szabad Nép-félóra*.

Persze, csak akkor mondta ezt az apám, ha dühös volt, és ha meg akarta sérteni az anyámat.

Egyébként ezeket a szövegeket csak az anyám értette, már mi se értettük, már akkor is azt mondta az apám, hogy *ez történelem, és ezt nem is kell magyarázni, minék, túl vagyunk rajta, és csak azért mondja ő is, hogy bosszantsa az anyámat*.

Tény, hogy jött a nővérem klarinéttanára akkoriban, valamikor a hatvanas évek elején, az egyik vasárnap, májgombóclevest enni.

Szóval, bizony ez nem tegnapi volt, nem valamikor mostanában volt, hanem jónéhány évtizeddel ezelőtt, de azért nem volt annyira régen, hogy már elfelejtetem volna.

Meg a helyzet az, hogy azt a májgombóclevest nem is lehet egykönnyen elfelejteni.

Szóval, tudtuk, hogy jön, így aztán nagyon vártuk a klarinéttanárt, és nagyon szépen felöltöztünk, mind a négyen, *ünneplőbe*, mert azt mondta az apám, hogy akkor most ünneplőbe kell öltöznünk, és az abból állt akkoriban, hogy én például sötét nadrágot vettem, olyat, aminek még éle is van, meg fehér inget is vettem, de nyakkendőt nem vettem hozzá, illetve néha vettem, de általában nem, és néha sötét kis zakót vettem hozzá, feketét, és akkor elegáns voltam, legalábbis az apám azt mondta mindig, hogy *elegáns vagy, fiam*, meg néha azt is mondta, hogy *kiöltöztél, mint Huggyos Pista Jézus nevenapján*, én, persze, nem tudtam még akkor, ki is az a Huggyos Pista, de már akkor úgy elképzelttem magamban a Huggyos Pistát, mert volt ám képzelőerőm, azt mindenki elismerte akkoriban is a családban, hogy van képzelőerőm, de tényleg, azt még az anyám is mondta, az Ancika, hogy *ennek a gyerekek, a Tóninak, olyan a fantáziája, hogy még*, ezt mondta akkoriban is az anyám, az apám meg azt mondta, amikor például ünneplőbe öltöztem, hogy *no, csak a pörgekalap hiányzik, ha még az is lenne, akkor igazi, alföldi parasztgyerek lehetnél*, ez volt a szavajárása az apámnak, és ha ezt mondta, akkor még azt is hozzátette néha, hogy *milyen egyenes az orrod, sas orrod van, fiam, hála'isten, nem görbüll*, mondta, és a hátamra csapott olyankor, amúgy elismerően, hogy miért *hála'isten*, azt még ma sem értem, de nem erről akartam beszélni, hanem arról, hogy akkor is így kiöltöztem, meg a nővérem is kiöltözött akkor, az Irma, persze, ő már nagy lány volt akkoriban, neki könnyű volt akkor is, egyedül öltözött, felvett valami kis szoknyácskát, az anyám mondta is neki, hogy *legalább harisnyát vegyél, te, szerencsétlen, kinn van a feneked*, meg felvett valami átlátszó blúzt, alá fekete melltartót, azt azért látni lehe-

tett, mármint a melltartót, és azt mondta az anyámnak, hogy *anya, ez most a divat*, és akkor az anyám csak rándított egyet a vállán, mármint a saját vállán rándított, és valami olyasmit mondott, hogy neki mindegy, reméli, hogy tényleg jól fejlődik az Irma a klarinétban, meg azt is mondta, hogy *ugye, édes lányom, nem a feneked miatt tanít téged olyan lelkesen a Béla!*

Merthogy Bélának hívták az Irma klarinéttanárát.

Egyébként még az anyám is ünneplőbe öltözött, felvett valami vajszínű ruhát, azt, hogy vajszínű, azt onnan lehetett tudni, hogy mondta, egészen pontosan azt kérdezte az apámtól, hogy szerintem jó lesz-e ez a diszkrét kis vajszínű kosztüm, nem túl hivalkodó-e, amire az apám csak annyit mondott, hogy *nem az Operába megyünk, de ha már felvette, hagyjad.*

Az apám egyébként pulóvert vett, igaz, hogy azt a pulóvert, amit Svédországból küldött neki a Sári néni, a Grózl Sári, aki az apám gyerekkori barátnője volt, és egyébként nagyon finom flódnit tudott sütni, és sütött is rendszeresen, de most már nem süt, mert kiköltözött az Ede bácsihoz, Stockholmba, szóval, az apám a Sári néni pulóverét vette fel, meg öltönynadragót, legalábbis ő azt mondta, hogy *öltönynadragót is veszek, hadd örüljön a Béla.*

Azt nem tudom, még ma sem, hogy ennek miért kellett volna örülnie a Béla bácsinak, de az tény, hogy mi végül is mindannyian örültünk, hogy jön az Irma klarinéttanára, azt az Ancika is mondta, hogy *az jó, hogy jön, és az is jó, hogy az Irma tehetséges, és értelmes dolgokkal tölti az idejét.*

És emlékszem, hogy amikor megjött a Béla, akkor jókedvünk volt, és a legjobb étkezéslet volt az asztalon, és az olyan volt az az étkezéslet, hogy *ezüst*, és faragások voltak az ezüstön, helyesebben szólva mindenféle minták, és még csak ételmaradékok sem voltak azon az étkezésleten, azért, mert azt nagyon elmosogatta az anyám, még akkor, amikor utoljára ettünk azzal az étkezéslettel, meg különben is, mindig is ritkán használtuk azt az étkezésletet, tényleg csak olyankor, ha valami ünnep volt a családban, vagy ha vendég jött, olyan vendég, akit nagyon tiszteltünk és szerettünk.

És akkor beszélgettek az apám meg a Béla, az Irma klarinéttanára, beszélgettek a nappaliban, aztán mindannyian odaültünk az ebédlőasztalhoz, és vártuk, hogy jöjjön az anyám, és az anyám jött, és valami gyönyörű porcelántálban az asztalra tette a májgombóclevest.

Azt még el kell mondanom, hogy az anyám, az Ancika, mindig is imádta a búzaborpát és a búzacsrát.

Ancika úgy tartotta, hogy a búzacsrá az maga az élet, legalábbis mindig ezt mondogatta, egész életében.

Aki esetleg nem tudja, hogy milyen a búzacsrá, annak elmagyarázom, hogy az olyan, hogy búzából van, illetve a búzának a csírája, és olyan, mint valami gabona, merthogy tényleg gabona, és lehet kapni az üzletekben, és bele lehet tenni tejbe, joghurtba, ilyesmibe, és meg lehet enni, és állítólag az olyan, hogy annyira egészséges, hogy még a rák ellen is jó.

A búzakorpa meg, szóval, az is gabona, a búzának a korpája, és az olyan, hogy jó a beleknek, mert nagyon rostos. És azt is mondta az anyám, mindig is ezt mondogatta, hogy ezek *kiegészítő táplálékok*, így mondta, és hogy ezek észrevétlenül hatnak, ha arról van szó, mert a korpa például megszünteti a belek felfúvódását, *felszívja a felesleges nedveket meg gázokat*, így mondta az anyám, az Ancika, és ezt ő biztosan pontosan tudta, mert neki gyakran fúvódtak fel akkoriban a belei.

Szóval, anyám mindenbe ilyet kevert, mert nagyon hitt abban, hogy ezek majd egészségesebbé teszik az étkezését, és nem fognak felfúvódni többet a belei, és akkor nem morog majd a hasa.

És úgy egyébként búzacsrát meg búzakorpát kevert az anyám a májgombócba is, rendszeresen, még akkor szokta volt belekeverni, amikor készítette a májgombócot, mert azt készíteni kell, a legtöbben úgy készítik a májgombócot, hogy lisztet és fűszereket összegyúrnak egy kis csirkemájba, de az is fontos, hogy előtte, már-mint az összegyúrás előtt, a csirkemájat *kaparni* kell, ezt is az anyám mondta, az Ancika, és amikor *kaparjuk* a csirkemájat, akkor *kaparhatunk* bele egy kis lisztet, tojásssárgáját, apróra vágott petrezselymet, pici sót, ezt-azt, ízlés szerint.

És fontos az is, hogy jól össze kell keverni a csirkemájat meg az *ezt-azt*, és össze kell kicsit gyúrni, és úgy kell beleszagatni a levesbe.

Szóval, ilyenkor liszt helyett kicsinke búzacsrát meg búzakorpát is *kapart* az anyám, azt is belegyúrta a csirkemájba, vagyis együtt *szaggatta* őket, hogy így mondjam.

Már az egészség kedvéért.

És az a helyzet, hogy akkor, a klarinét látogatásakor nem vette észre az anyám, hogy a búzacsrá megkukacosodott.

Mert az igazság az, hogy a búzacsrá meg tud kukacosodni, ha már nem friss, *de meg ám*, így mondta később az apám, és azt is mondta, igen-igen gyakran, hogy *gyerekek, mindig figyelni kell a szavatosságot*.

Hát az anyám nem figyelte.

És búzacsrá helyett szép sárga kukacokat kevert össze a csirkemájjal, így született az ünnepi, kukacos májgombócleves.

Persze, nyilván nem tudta még akkor az anyám, az Ancika, hogy a búzacsrá meg tud kukacosodni. A helyzet az, hogy talán még a Béla se tudta. A klarinéttanár. Honnan is tudta volna? A klarinéttanárok semmi ilyesmit nem tudnak.

És csak kanalazta azt a jó ízű májgombóclevest a Béla, meg mi is kanalaztuk, és nem is sejtettük, de tényleg, hogy mit is eszünk voltaképp.

Mert úgy egyébként jó volt az a leves.

Mondom, hogy az anyám, az Ancika, istenien főzött.

És evett a Béla, és magyarázott közben, leginkább a klarinétról magyarázott, hogy milyen érdekes a fúvókája, meghogy milyen bonyolult hangszer, és közben evett, aztán még kért egy kis májgombócot, és az anyám, az Ancika, szedett neki, és a Béla arról kezdett beszélni, hogy milyen csodálatos ez a májgombóc, és bizonyí-

tásképpen kicsit megemelte a kanalát, és ránézett a májgombócra, és abban a pillanatban, már amikor ránézett a kanalára, szóval, akkor, elsápadt a Béla, és hirtelen öklendezni kezdett, és felugrott, mint aki rosszul van, és rosszul is volt, az látszott rajta, látszik az ilyesmi az emberen, a Béla különben is zöld volt már ekkor, inkább zöld, mint fehér, és előbb levegő után kapkodott, majd váratlanul nagyon erős, bőfögésszerű hangot adott ki, de nem bőfögött, hanem hányt, szerencsére csak a padlóra, sugárban, mint valami gejzír tört fel belőle a májgombóclevés, és a ki tudja még mi, az aperitif, meg minden.

De akkor már a nővérem, az Irma is sikoltozott, és sírt, és *minden mindig miattad van*, kiabálta, és kirohant a szobából.

Csak akkor láttuk meg mi is, az anyám, az Ancika, meg én, meg az apám, hogy a szép, méretes májgombócok telis tele vannak kukacokkal.

Nem éltek már azok a kukacok, persze, hiszen megfőzte őket az anyám, az Ancika, de jól láthatóan ott voltak, benne a májgombócban, sárgán virítottak, sok-sok kukac, akkorák, mint a jól meghízott cseresznyekukacok.

Az anyám, az Ancika, hozott akkor egy pohár vizet a Bélának, a klarinéttanárnak, és valami olyat mondott, hogy *ilyesmi bárhol előfordul*.

Még a legjobb családban is.

És, hogy *ne zavartassa magát* a Béla, mert ő, mármint az anyám, majd feltörli a padlót.

És, hogy *biztos a búzacsíra*, magyarázta az anyám.

Merthogy az anyám, az Ancika, nagyon szeretett mindig is magyarázni.

NÉMET PAVILON ANNE IMHOF: FAUST CÍMŰ PERFORMANSA